

ЧАРЛЗ СТРОС АНТИТЕЛІА

Превод от английски: [Неизвестен], —

chitanka.info

Всеки добре помни къде е бил и какво е правил в момента, когато предателски са убивали някой велик човек. Ганди, папата, Тачър... Телеграфната лента на историята завинаги се е отпечатала в чувствата ни. Един политик може да бъде убит, но идеите му обикновено продължават да живеят. Те си имат собствена съдба. Но в такъв случай колко по-опасни са например идеите на математиците?...

Когато за пръв път се разпространи вестта за „теоремата на търговския пътник“, аз бях зает с ремонта на разглобения компютър и тъкмо се мъчех да сменя изгорялата мрежова карта. На другия край на офиса запищя терминалът на Джон — беше дошла поща. След минута се обади и моята работна станция.

— Здравсти, Джеф! Чети!

Аз продължих да набутвам новата платка в слота. Джон не е най-важният човек в моя списък, че да се откъсвам от работа заради него.

— Някой е получил доказателство, че NP-пълните задачи се свеждат до P! В comp.risks има съобщение, мъчат се да използват това, за да намерят решение на „теоремата на търговския пътник“ и нейните производни. Май тази година първи април е поизбързал, а?

Бързо пуснах кутията на компютъра на пода и седнах пред монитора на работната станция. Поредната хипотеза за квадратура на кръга, още един епизод от войната в математическите кръгове... или нещо по-сериозно?

— Кога дойде съобщението? — викнах над преградата. Сороя, която минаваше покрай моята клетка с чаша кафе в ръка, ми хвърли неприятен поглед: в открити офиси като нашия викането не се одобрява.

— Току що — отвърна Джон.

Отворих си пощенската кутия и погледнах върха на списъка. Първа стоеше бележка от началството относно нуждата от внасяне на разнообразие в методиките на обучение. Не, нататък...

администрацията се канеше да закрие местата за пушене и да направи целия колектив поголовно непушачи. Хм-м-м... Следващото.

То бе преадресирано: в началото стояха адреси на стотици мейл-сървъри, от Адис Абеба до Улан Батор. Преди да стигне до нашия пощенски сървър, писмото бе пропътувало от Тайван до Рочестър, щат Ню Йорк, беше прелетяло през океана, разпратило се по всички точки и се бе озовало в нашата компания, където го бяха препратили на целия инженерен и ръководен състав. Доколкото ми беше известно, първият щастливец, успял да го прочете, беше Ерик Канарчето.

Ерик е нашето офисно „растение“. По цял ден се рови в Интернет за нова информация, а ако му позволят, няма да се отлепи от компютъра и нощем. Може да се каже, цяла пощенска служба в едно лице: затова толкова често се налага да му довършвам задачите.

Прегледах съобщението с летящ поглед. После го прочетох още веднъж. Премигах. Звучеше като теория на сюрреалните числа. После клигнах страницата в Интернет, където трябваше да стои теоремата.

Няма отговор: сървърът се е изключил.

Някой или нещо праща на сървъра доказателство: изглежда всички, които са се запознали вече с писмото, са изкрейзили. Аз също се заинтересувах, затова презаредих страницата и на екрана се появи още нещо.

Куп теорема, изглежда да е тази, само графиката е някаква идиотска... Лявото полукълбо нещо подозрително ме засърбя, наложи се да си прехапя долната устна, за да не се разхия. Все пак натиснах бутона за печат, но компютърът ми отговори с поредното „изчезвай, зает съм“.

Почесах се замислено по брадата, но вместо да натисна „назад“, дадох „презаредане“ и повторих всичко отначало.

Сандъкът малко са позамисли и на екрана се заточи страницата. Само че не тази. Погледнах заглавието и се смаях.

**СТРАНИЦАТА, НАМИРАЩА СЕ НА ТОЗИ АДРЕС,
БЕШЕ ПРЕМАХНАТА.**

Моля въведете своя е-адрес, ако ви е нужна повече информация.

Такава работа значи!

Веднага щом принтерът изкара разпечатката, отидох до копирната машина в съседната лаборатория, направих едно копие и го номерирах. В лабораторията половината клетки бяха празни. Само работните станции делово бръмчаха и медитираха над някакви бог знае какви проблеми. (Впрочем аз знаех какви: въртяха тестове, безспир тъпчеха моделирани входни данни в програмите, над които се бяхме трудили, в надежда, че ще зависнат или ще запечат „Боже, пази краля“.) Сигурността на кода беше неизменна ябълка на раздора между нашите отдели, но войната между програмистите и качествения контрол беше твърде стара: всяка от страните, за да оцелее, се нуждаеше от другата.

Аз тръгнах да търся Амин. Амин с неговата докторска титла в областта на дискретната математика, който тихо вехнеше в инженерската среда: още едно канарче в натъпканата с данни мина. И го намерих — с крака върху големия сандък на сървъра „Компак“, пръстът му трескаво играеше по бутона на мишката, очите не се откъсваха от огромния монитор. Вгледах се: нещо смътно познато...

— „Земетресение“? Или „Голгота“?

— „Голгота“. Маркетингът се закучи на втория етаж.

— Как е мрежата?

Той сви рамене и натисна клавиша „Пауза“.

— Издънки няма, загубени пакети няма, изобщо всичко е като по устав. Играем вече три дена. Трябвам ли ти нещо?

Аз размахах разпечатката под носа му.

— Това вижда ли ти се реално?

— Чакай малко.

Той бързо прегледа листа. После подскочи.

— Да не се бързикаш?

— Дойде преди два часа.

— Исус Ристос с полицейски ескорт — измърмори той, клатейки глава. Идиотски страничен ефект на озападненото ислямско възпитание — да споменаваш под път и над път името на пророка на другата религия. — Ако това е истина, мога да ти съобща не по-малко от три сравнително честни начина да забогатееш, и още един-два, които гарантирано да ни вкарат в затвора. Ползваш ли PGP?^[1]

— За какво да си давам зор? — попитах с внезапно разтуптяло се сърце. — Нямам какво да крия.

— Ако това е истина — той чукна с пръст по хартията, — тогава всеки алгоритъм за кодиране, с изключение на все още непубликуваните, в ей този момент вече са сдали багажа. Защитените сървъри са в предсмъртни гърчове... Този, който е пунал това нещо, сигурно танцува от кеф.

Той замислено поглади мустаците си.

— Ти разбираш ли нещо? — продължавах да го разпитвам.

— Ела след пет минути, тогава ще ти кажа.

Размишлявайки ходом, се затътрих към автомата за кафе. Покрай мен минаваха хора и общо взето се държаха, сякаш денят беше най-обикновен. Може и така да беше, но ако онази хартия, която разпечатах, се окажеше истина, цял куп камъни, които досега си бяха стояли мирно по местата, изведнъж се оказваха преобърнати, а ако вие сте един от онези бледни типове, които живеят под земята, тоест под прикритие, е време да се спасявате, и то бързо. Ако съдех по боцкането в дланите и отчетливия пукот в главата, ставаше нещо съвсем необичайно. Потвърждението на Амин беше само черешка върху тортата, нагледно свидетелство за моята мезозойска предвидливост.

Криптографията е основана върху някои математически открития, а също върху определени операции, някои от които са много по-сложни от другите. Например намирането на обикновените прости множители на дадено число е много по-трудно, отколкото умножението на тези множители.

Някои процеси са не просто сложни — те са невъзможни заради тази асиметрия; затова понякога не може за ограничено време да се получи точен отговор на някои задачи. Ето например „теоремата на търговския пътник“. Той трябва да посети един куп градове, съединени с мрежа от пътища. Има ли начин да се открие най-рационалния маршрут, включващ всеки град, за да не се губи време за минаване през вече посетено място, и при това начинът да е приложим за всички възможни градове в страната? Стандартният отговор е отрицателен, но тогава изскача компютърът със своите шантави предложения — мрежова топология, експертни системи, комбинации и т.н.

Но главното е, че съществувам аз и моите хора.

Върнах се в лабораторията за качествен контрол. Амин изглеждаше страшно замислен.

— Какво мислиш? — попитах го от вратата.

Той ми подаде копие.

— Изглежда хитро. Още не съм му загреял всичко докрай, но много прилича на истина.

— Как работи?

Амин сви рамене.

— Значи, имаме някаква топологична трансформация. Знаеш, че NP-пълните задачи, като тази за търговския пътник, са горе-долу еднакви. И всички те се свеждат до пресичане на криви. Въпросът е как да се намери правилният ред за изпълнение на операциите. Или как да се посети всяка възлова точка в правилен ред. Значи, статията дава метод за привеждане на тия задачи в по-проста форма. Авторът използва някаква нова теорема в теорията на графите, за нея чух нещо миналата година, но не обърнах внимание. И ако това е истина...

— Толкова ли е сериозно?

Лицето на Амин се разтегли в усмивка.

— Ще трябва да пренапишеш кода за намиране на маршрута.

* * *

Излязох от адския филиал, наричан за простота офис, и тръгнах към паркинга, присвивайки очи срещу светлината. Осем години лежаха провалени зад гърба ми; от разкъсаните им тела струеше кръв... Войната бушуваше на три фронта, съсредоточена около горящата планета. Но въпреки всичко този свят съвсем не бе най-лошият от всички възможни. Да, ние също имахме проблеми, но нищо сериозно... до днес. Сега получихме зееща рана в гърдите: всички останали войни изглеждаха не по-сериозни от някой прищипан пръст в сравнение с кошмара, който ни чакаше.

Вкарай ключа в ключалката, отвори вратата. Тръгни си, а тайната остави да се носи от ветровете. Всичко се провали в пъкъла и изчезна навеки.

Трябва да позвъня на Ив. Трябва да обявим евакуация.

Имах банкова сметка, спестявания и две кредитни карти. Ако в близкия четвърт час организирам турне по всички близки банкомати, общата сума ще бъде достатъчно солидна. Анонимни и осезаеми налични пари. Е, не стотици хиляди, но нали трябва да изкарам само няколко дни.

Когато се прибрах вкъщи, леко ми се виеше свят. Включих телевизора, но и CNN, и BBC не съобщаваха нищо за края на света. Пълно спокойствие. Седнах в хола пред стария си компютър, пузнах го и влязох в Интернет.

Още поща... втори бюлетин от comp.risks, с подробни коментарни статии. Погледът ми се спря в самия долен край на екрана: послание от казионната академична „Няма такава агенция“, твърдящо, че теоремата още не е била публикувана открито и може да се окаже грешна (подтекст: вярвайте на правителството, то е ваш приятел). Неведнъж бяха обявявани разни велики открития, а после всичко тихо се опровергаваше и забравяше. Но все пак сега не бяха дали опровержение, така че писмото всъщност не носеше никаква полезна информация. Отново опитах да се добера до интернет-сайта и този път дори не получих съобщение ЗАБРАНЕН ДОСТЪП. Статията просто бе изчезнала, и само разпечатката в джоба ми потвърждаваше, че не съм я сънувал.

Мащабът на катастрофата не се осъзнава веднага. Математикът, публикувал откритието си в Интернет, трябва да е вписан в директорията на университета, нали? Затова аз скочих на административния им сайт и едновременно вдигнах слушалката на телефона. Набрах два-три несъществуващи номера, почаках, докато линията се развали и в слушалката се чуе прашене от статичните разряди. Скоростта на разрядите с всяка секунда се увеличаваше и едва ли можеше да се определи техния източник. След това позвъних на университетската централа, където ми дадоха нужните сведения.

— Кабинетът на Джон Дюрант. Кой звъни?

— Здравейте, аз прочетох статията с новата му теорема — прекалено бързо изговорих аз. — Мога ли да говоря с Джон Дюрант?

— Кой сте вие? — повтори женският глас на другия край на линията с дрънчащ акцент от Средния Запад.

— Изследовател. Там ли е доктор Дюрант?

— Той е в отпуск. Стрес поради преумора.

— Аха.

— Между другото, как ви беше името? — интересува се гласът.
Аз прекъснах връзката.

* * *

От: nobody@nowhere.com (не е ваша работа)

За: шифропънкките

Тема: местоположението на Джон Дюрант

Дата: ...

Може би ще ви е интересно да научите, че доктор Джон Дюрант, чиято теорема предизвика такава паника, не е в офиса си. Преди час-два ходих дотам и се убедих, че сградата е обкръжена от нашите приятели от Двореца на Загадките. Дюрант го няма и у дома му. Подозирам най-лошото...

Впрочем, момчета, няма да е лошо да се държите взаимно под око ден-два. За всеки случай.

Искрено ваш психар.

* * *

— Ив?

— Боб?

— Зелени полета.

— Звъниш да ми кажеш, че познаваш някой със сенна хрема?

— И двамата имаме сенна хрема. Която може да е смъртоносна.

— Аз знам къде да намерим лекарство.

— Този път лекарството няма да ни спаси... Това прилича на новите дрехи на царя.

— Така значи? Повтори, моля ти се.

— Новите дрехи на царя: гол е и нищо вече не може да се скрие.
Разбра ли?

— Да, разбрах какво искаш да кажеш. Просто съм малко шашната. Мислех, че не е толкова страшно. Но дойде толкова внезапно. Какво мислиш да правиш?

Погледнах часовника си.

— Най-добре да се срещнем до аптеката след четвърт час.

— В шест и половина? Вече навсякъде е затворено.

— Не се притеснявай, централната аптека „Буутс“ работи денонощно.

— Надявам се.

— Знам със сигурност. До скоро.

На изхода изведнъж се спрях. Квартирата ми беше малка и доста занемарена: при моята работа не можех да си позволя да се привързвам към дадено място, език или култура. Но все пак тя беше моя. Малко, компактно жилище, защитна черупка, в която можех да се скрия като костенурка от враждебните теореми, дебнещи ме отвън.

Сбогом, малък дом.

Метнах малката си раница на задната седалка на колата и поех към града.

* * *

Заварих Ив да седи на една пейка до главния филиал на аптеката. Тя съсредоточено движеше размагнитваща бобина над кредитните карти и като чу стъпките ми, вдигна глава:

— Закъсняваш.

— Да тръгваме — казах, размахвайки ключовете от колата под носа ѝ. — Имаш ли билети?

Ив стана — скромно облечена миниатюрна жена. Приличаше на секретарка на адвокат или мениджър по човешки ресурси. Но всъщност тя беше администратор на университетския изследователски съвет, едно от скромните, незабележими винтчета-бюрократи, които определят курса на научните изследвания. Абсолютно обикновени кестеняви коси до раменете, незабележима външност. И въобще ние сме някак странна двойка: ако знаех, че тя ще дойде направо от работа, аз също щях да облека костюм. Сега съм с груб панталон и карирана риза, от чийто джоб стърчи химикалка: типичен портрет на инженер.

Навярно аз също не изпъквам с нищо, особено в своята среда, но сега трябва да се отдалечим колкото се може повече от своите предишни личности. Преди десетина години това се считаше за добра маскировка, но храстът не може да ви скрие от инфрачервения визор, а най-прецизно изпълнената роля няма да ви спаси от наблюдателя, чието всевиждащо око скоро ще се обърне натам, където опитвате да се скриете.

— Хайде.

Оставихме колата на един дълговременен паркинг близо до гарата. Удари девет часа, влакът вече чакаше. Ив бе купила билети за бизнес класа в спално купе. Лягаш в Юстън, събуждаш се в Единбург. Второто купе бе изцяло на мое разположение.

— Ще се видим във вагон-ресторанта, когато влакът тръгне — каза тя без усмивка и аз кимнах. — Ето ти нова SIMM-карта. Дай ми старата.

Аз ѝ подадох електронното сърце на моя телефон. Ив го прекара през размагнитвачката и старателно го разряза на две с ножици за маникюр.

— Дръж — каза тя и ми връчи новата карта. Аз я погледнах въпросително.

— Фирма „Теско“, само за изходящи разговори, има и гласова поща. Плаща се кеш.

Тя набра един номер на телефона и обърна към мен дисплея.

— Ясно.

Вмъкнах новия SIMM и въведох номера в паметта на телефона.

Влакът Лондон-Шотландия е смятан за реликт от миналия век. Хотел на колела, запазил странното старомодно очарование на 70-те години. Но важното е, че вземаха налични пари, не искаха документи, а по вагоните не се мотаеха патрули: нищо освен стандартните видеокамери, наблюдаващи перона на гарата.

Бяхме взели билети до Абърдийн, но щяхме да слезем в Единбург: първа стъпка по хлъзгавата пътека, водеща към пълната анонимност. Ако решат да проверяват видеозаписите и да ги сравняват с разни данни, щяхме да си имаме неприятности, но се надявахме, че тогава вече щяхме да бъдем далеч оттук.

В купето се преоблякох в нов панталон, риза и си сложих вратовръзка — имидж 22, бизнес консултант, прибиращ се у дома след

уикенда. После безцелно си поиграх с телефона и го оставих под възглавницата. Вагон-ресторантът беше отворен, и там открих Ив. По джинси и фланелка, с коса, стегната в палава опашка, тя изглеждаше десетина години по-млада. Като ме видя, се усмихна някак злорадо.

— Здравсти, Боб. Бурно съвещание, а? Искаш ли кафе? Или чай?

— Кафе — казах, сядайки на нейната масичка. — Мислех, че ти...

— Слушай, обади ми се Малет — прекъсна ме тя. — Сега е извън обсега на връзката, но утре сутринта ще долети от Сан Франциско през Лондон. Това не ми харесва. Дюрант е застрелян от полицаи. Съпротива при ареста. Явно е изкрейзил нещо: намерил отнякъде пистолет, барикадирал се в библиотеката и поискал среща с пресата. Поне такава е официалната версия. Работата е, че всичко това се е случило горе-долу час след като ти си го търсил. Не е ли прекалено бърза реакцията?

— Мислиш, че някой в Двореца на Загадките налива масло в огъня?

Донесоха ми кафето и му сипах захар. Трябва да е горещо, силно и сладко: сега не трябва да се спи. Трябва да се мобилизират всички сили.

— Може. Аз се мъча да не клатя лодката, затова още никого не съм разпитвала, но щом мислим едно и също, може и да е така.

Помислих малко и попитах:

— Какво още каза Малет?

— Че П.Т. Барнъм е бил прав — каза тя и се намръщи.

— А кой е този Барнъм?

— Някакъв пич като Джон Мейджър, само че не е избягал от цирка, за да стане счетоводител. Споделял същите идеи относно възможността да правиш на глупаци всички от време на време или някои през цялото време.

— Аха. Напълно в духа на Малет. Всъщност кой е загреял пръв? Управлението за национална сигурност? Щабът за правителствена свръзка? ФБР?

— Каква разлика има?

Тя внимателно отпи от кафето си.

— Всъщност никаква. Дявол да го вземе, Боб, имах такива надежди за тази световна линия. За християнско-ислямска линия те

работеха уж доста успешно, независимо от постпросвещенското състояние на умовете. Особено „Майкрософт“...

— Че и те ли са от нашите?

Тя кимна.

— Няма спор, майсторски удар. Да накараш всички да свикнат със заразени с макровируси документи, без най-малък опит за разработка на защита. Да свикнат със системи, които зависят от препълването на някакъв микросекунден таймер. И всички тези вируси!

— Само че това се оказва недостатъчно.

Тя мрачно се втренчи в прозореца, зад който бавно преминаваше някакъв перон. Влакът се носеше в лондонската нощ.

— Може би ако бяхме успели да хванем повече изследователи на въдицата на бизнес-грантовете, а освен това да орежем финансирането на чистата математика...

— Но това не е твоя вина.

Сложих ръката си върху нейната.

— Ти направи всичко, каквото можа.

— Но това не стигна, за да ги спрем. Дюрант е само някакъв странен тип. Не може да се следят всички, но вероятно е можело да направим нещо за него. Ако те не го бяха пратили на оня свят.

— Има още време. Един физически пакет, пратен на нужния адрес в Мериленд, или хипервирулентен червей, използващ атака с препълване на буфера, като онези, които пуснахме в лицензните IP-стекове на „Майкрософт“... Ако превземем Интернет с щурм...

— Твърде късно е.

Ив допи кафето и се намръщи.

— Мислиш, че бандата от „Ешелон“ ще си остави многопроцесорните системи включени в Интернет? Разбери, те сигурно са дошли до същия извод като Дюрант, но година-две преди него. Сега сигурно съществуват един-два свръхчовешки изкуствени интелекта в правителствените лаборатории. Доколкото знам, в „Ливърмор“, в САЩ, имат дори предсказвачка на бъдещето, затова толкова спокойно преживяха последните събития. И това е глобално явление. Дори талибаните вече не се шашкат от Интернет. Дори да намерим начин да проследим всички държавни лаборатории със секретни ИИ и да ги бомбардираме, невъзможно е да забраним на

другите да си задават същите въпроси. Това е в природата на хората. Те просто не разбират колко опасни могат да бъдат плодовете на просвещението.

— А какво стана с работата на Малет?

— С библейските фанатици ли?

Тя отново сви рамене.

— Забраната за трансплантация на зародишни клетки не е зле, но няма да попречи на разработките на паралелни методи. Дори Франкенщайн няма да ги уплаши и да ги накара да зарежат изследванията на рекомбинантна ДНК, и ако допуснем това, само след няколко години някоя ветеринарна лаборатория ще обяви, че е разшифрвала основните звена ДНК, а оттам не е далеч и до създаване на специална еднокристална лаборатория за синтез на ДНК. Всичко, което им трябва, е примитивен апарат за плетене на хромозоми, управляван от оперон. Още един маршрут към изкуствения интелект. Каквото и да става, тези гадове няма да отстъпят.

— Упорити са като леминги...

Вече излизахме от северните предградия на Лондон, покрай спящи оранжерии и огрени от оранжева светлина пустинни улици. Опитвах се да впечатам в паметта си всеки детайл, знаех, че виждам всичко това за последен път.

— Прекалено много маршрути водят до катастрофален пробив, веднага щом почнат да мислят в термините на алгоритмичната интеграция и загреят как да я понижат. А щом ченгетата им се доберат до криптоанализа или повсеместното автоматично наблюдение, изкушението става твърде силно. Може и да ни трябва свят, пълен с психясали умници, притежаващи свръхголеми интегрални схеми и нанотехнология, но неподозиращи за истинското им предназначение, но аз се съмнявам...

— Ако навремето бяхме очистили Тюринг или му бяхме запалили хартията в плотерите...

Аз магнах на келнера.

— Една бира, моля. И за приятелката ми също.

Той се отдалечи.

— Твърде късно. Тезисът на Чърч-Тюринг се подразбира във формулировката на една от задачите на Хилберт, където се пита възможно ли е по принцип математическо устройство за автоматично

доказателство на теореми. Което води със себе си идеята за универсална машина. А пък задачата на Хилберт се подразбира в Principia Mathematica на Уайтхед и Ръсел. Самоубийство чрез числа.

До дясната ми ръка се появи чаша.

— Доколкото разбирам, ние водим война, предварително обречена на поражение. Може би ако не бяхме слагали пръти в колелата на Бабидж, щяхме да разработим изчислителна технология именно за тази цел и в резултат математиците щяха да игнорират всички низши по тяхно мнение хорица — практики, инженери и други подобни. Само че и тук не съм оптимист. Да настроиш цяла цивилизация срещу създаването на изкуствен интелект е една от най-сложните задачи, и за нейното решаване не са измислили алгоритъм. Мисля, че щом цивилизацията стигне до теорията на универсалния компютър и някой си постави за цел да създаде изкуствен интелект, никаква преграда не може да спре събитията. Със същия успех можеш да излетиш и да ги замерваш от орбита с желяза: все едно, по-лошо няма да стане.

— Ти ми приличаш на героя от разказа за храброто холандско момче — забеляза Ив, надигайки чашата си. — За малките холандчета, където и да се намират. За героите, запушващи с пръсти дупките в дигите.

— Наздраве. Впрочем кога идва спасителният кораб? Страшно ми се ще да се прибера у дома: тази вселена си проигра шансовете.

* * *

В тази времева линия Единбург не напомняше нито активен вулкан, нито облак зли наноботове, нито столица на викингската империя, затова пък имаше две гари. По-голямата се намираще под земята. Като се прозявах и се мъчех да не чеша възпалените си бузи и шия, аз вървах по дългия перон, търсейки с поглед будка за вестници. По предварителна договорка Ив се правеше, че не ме познава: трябваше да се срещнем по-късно, след като отново се преоблечем и сменим прическите си. Представете си: качват се в Лондон, той е с брада, а тя — с дълга коса и делови костюм, и слизат на различни гари — той е избръснат, а тя — с къса прическа и спортно облекло.

Естествено този маскарад няма да заблуди нито опитните детективи, нито възрастните богове, но някой бог-ученик, още не достигнал пълно могъщество и не разбрал докрай какво е да си човек, спокойно може да се обърка.

И така, будката е отворена. Трябваше да убия два часа, затова купих няколко вестника и се отправих към ресторанта, разположен в причудливо украсената викторианска грамада под мръсния стъклен покрив на гарата.

Четенето на вестници ми подежда потискащо: идиотите все си знаеха своето. Имах опит от много световни линии, бях свидетел на различни исторически периоди и смятах, че някои от тях бяха много по-зле от този сега: тук поне бяха преживели двадесети век, без да си забъркат ядрена война в планетарен мащаб или да създадат глобална теокрация. Но и тук имаше достатъчно идиотизъм, при това с времето той нарастваше.

Да оставим Балканите: на четвърта страница в бизнес-новините препоръчваха да се купуват акциите на някаква малка компания, произвеждаща CCD-камери с едночипови невронни мрежи за разпознаване на лица. Да зарежем израелската криза: на втора страница на международните новини имаше материал за някаква индийска софтуерна фирма, сблъскала се с конкуренция от страна на кодогенераторите. Статията явно бе писана с цел да пришпори западните програмисти да работят повече и по-евтино. Някаква лаборатория от Токио се опитва да монтира вентилна матрица с експлоатационно програмиране в невронна мрежа — дяволски хитър ход. И като капак — саркастично писмо до редактора с намек, че така нареченият информационен поток в наши дни най-много от всичко прилича на улично задръстване.

Кретени! Не разбират към какви опасни дълбини се стремят и колко гладни акули могат да срещнат по пътя си... Сляпо упорство. Своеволна тъпота.

Дилемата е проста, но убийствена. Автоматизацията е нещо като наркотик. Води до привикване и желание за още по-голяма доза. Ако във вашата страна не цари така наречената планова икономика, призвана преди всичко да поддържа работни места за хората, а не да произвежда качествени стоки, производството трябва да се автоматизира — естествено, след като се появят достъпни методи за

това. В същото време, правейки тази крачка, вие съзнавате, че път назад няма. Не може да се върнете към ръчния труд: или работата е прекалено голяма, или предишните навици вече са загубени, навеки потънали в бездната на вътрешната структура на софтуера, заменил работниците.

Добавете към това изкуственият интелект. Независимо от всички пропагандни опити да бъдат убедени хората в обратното, ИИ може да бъде създаден с отчайваща лекота. Човешкият мозък съвсем не е толкова уникален, съвсем не е толкова добре настроен и съвсем не се нуждае от осемдесет милиарда неврона, обединени в асинхронна мрежа, за да се породи съзнанието. Макар че за наивните невежи идеята изглежда прекрасна, всъщност това е пълна катастрофа. Да се мечтае за общество, основано на автоматизацията, е все едно да се построи във всеки град завод, работещ с ядрена енергия, и при това да се надяваме, че никое инженерче няма да създаде проект за атомна бомба.

Но нещата с автоматизацията и компютъризацията са още по-зле. Представете си, че съществува бърза и примитивна технология за получаване на плутоний в банята; как може да сте сигурен, че съседът няма да направи нещо подобно в своята и няма да вдигне града във въздуха? Ако Ив, Малет, аз, Уолтър, Валери и още куп агенти не пречат на това...

Веднага щом ИИ се появи на промишлено ниво, той ще се стреми да се внедри в главната система, съвсем като вируса на хеморагичната треска. Слабо функциониращият ИИ ще се оптимизира, за да си вдигне бързодействието, после ще потърси вратичка в законите на алгоритмиката от първи ред, като онази, която откри покойният доктор Дюрант. Следващият етап може да бъде опит за самоиздигане на по-високо ниво на интелект и разпространение по мрежите с цел заграбване на повече мощност, памет и резерви. В резултат получаваме неконтролирано отстъпление на съзнанието, иначе казано, разрушаване на интелекта. Да се спре този процес е почти невъзможно. Значи всичко ще се реши ако не за дни, то за седмици. За това време изпуснатият извън контрол ИИ ще нахлуе във всички изкуствени компютри на земята, а скоро след това ще почне да заразява и естествените. Играта е свършила, вие сте загубили. По земята още ще крачат човешки тела, но те вече няма да са хора.

И веднага щом ИИ съобрази как да управлява пряко физическата вселена, човешката памет ще бъде изтрита. Ще остане само ноосферата, разширяваща се със скорост, близка до скоростта на светлината, поглъщаща всичко по пътя си... и една вселена няма да ѝ бъде достатъчна.

Аз? Аз съм съвсем наред. Ив и останалите — също. Ние имаме антителя. Правена ни е операция. Всички ние имаме мълчаливи партньори, постоянно наблюдаващи, чакащи признаци на инфекцията и готови незабавно да я ударят. Когато четеш нещо на екрана и внезапно изпиташ усещането, че сякаш самият Буда ти е разказал най-смешния виц във вселената, най-смешния зен-виц — това е знак. Знак, че току-що нещо се е опитало да ти зарази разума, а имплантираната имунна система му се смее. Но така ни е провървяло. Ако вярвахте в реинкарнацията, идеята за създаване на машина, способна да улови душата, щеше да се вреже като кинжал в сърцето на религията ви. Затова будистките светове, зороастрийските светове с високи технологии могат да оцелеят; техните световни линии са достатъчно стабилни. Но не и юдаистко-християнско-ислямските.

По-късно отново се срещнах с Ив и Уолтър. Уолтър работи под наистина дълбоко прикритие — много по-дълбоко, отколкото всъщност е нужно: женен е и има две деца. Той е довел и семейството си, но явно не е обяснил на жена си каква е работата. Тя гледа смаяно, недоумяващо: ясно, че е разстроена от нелогичното желание на мъжа си да посети шотландските планини и е още по-загрижена от настояването да дойде цялото семейство.

— За какъв дявол ги е взел? — прошепна Ив, като намери подходящ момент. — Това е безумие!

— Не е.

Спрях и се загледах в празнично ярките дрехи във витрината. (Ние крачехме пеш по главната улица, промъквайки се през тълпите от туристи, тътрещи се към втората гара.)

— Ако се намерят профайлъри, търсещи признаци на евакуация, едва ли ще обърнат внимание на малките деца — казах примиряващо. — По-скоро ще следят за хора като нас — незабележими самотници, работили във важни области и внезапно изчезнали. Може дори да помолим Сара да вземем момчето при нас, докато пътуваме.

— А, не. Това момче е просто ужас. Родителите са ги възпитали като туземци.

— Ами че Сара си е туземка.

— Все едно. Всяка цивилизация, в която главният символ на религиозно преклонение е и инструмент за наказание, е абсолютно неподходящо място за отглеждане на деца.

Аз се ухилих, но смехът ми заседна в гърлото.

— Не се оглеждай. Следят ни.

— Така ли? Аз нямам оръжие. А ти?

— Тъпа идея е това.

Ако полицаите ни спрат и намерят оръжие, малкият проблем мигом може да се превърне в катастрофа. А ако полицията и чиновниците вече са ударени от краха, може да ни спаси само джобна атомна бомба.

— Зад нас отляво има камера за наблюдение. Върти се прекалено бавно, за да следи автобусите.

Внезапно се оказа, че на тротоара няма къде яйце да падне: по тази улица имаше само магазини, а в събота сутрин без овчарски камшик едва ли можеш да си проправиш път през суетящата се тъпла туристи. Освен това много ученици идват в Шотландия да учат английски. Ако съм прав, скоро ще им се наложи да усвояват друг език, толкова сложен, че ще им помъти умовете. Котета, хвърлени в реката...

По-нататък забелязахме още няколко следящи камери. Всички магазини бяха вързани към тях и вероятно — към близкия полицейски участък. Сложните приливи и отливи на пешеходците бяха обнадяващо хаотични — това значеше, че населението още не е инфектирано.

Още половин миля, и ще сме на гарата. Два часа с местния влак, после автобус, още четиридесет минути нагоре по пътя — и сме в безопасност: спасителната совалка вече е скрита под неподвижните води на езерото и пълни резервоарите си с водород и кислород в очакване на заповед да се издигне на орбита. Там ще я прихване друг кораб, товарен, който ще ни прекара през канала, съединяващ тази световна линия с домашната базова линия. (Дрейф на висока орбита около Юпитер, където никой няма да се натъкне на нас по тъпа

случайност.) Но най-напред, преди стиковката с товарния кораб, трябва да се махнем от района на наблюдение.

Сред местното население, както впрочем и сред чужденците, е широко разпространено мнението, че британската полиция се състои от усмихнати бобита без оръжие, които с радост показват пътя на минувачите и изобщо са готови да услужат на всеки, който ги помоли. Те наистина не се разхождат с пистолети в кобурите, но всичко останало са наивни приказки. Когато двама от тях ни преградиха пътя, Ив инстинктивно се хвана за лакътя ми.

— Спрете, моля.

Този, който стоеше пред мен, бе надарен от природата с физика на ръгбист, а когато случайно погледнах наляво и видях три бели фургона, паркирани край улицата, стана ясно, че положението е безнадеждно.

Полицаят се втренчи в мен през очилата с нечупливи стъкла, осветени от вградения в тях премигващ микродисплей.

— Вие ли сте Джефри Смит, живеещ на адрес „Уорди Терас“ 32, Уотфорд, Лондон? Отговаряйте, моля.

Устата ми мигом пресъхна.

— Д-да — изграчих.

Всички камери на тротоарите бяха обърнати към нас. Всичко ми стана ясно. Фургоните с тъмни стъкла. Сълзотворният спрей, висящ на колана на ченгето. Силуетите на покрива на Националния музей, на по-малко от двеста метра отук — най-вероятно снайперисти. Хеликоптерът над главите ни, бръмчащ като гигантски комар.

— Елате с нас, моля — вежливо заповяда полицаят и посочи към фургона.

— Арестуван ли съм?

— Ще бъдете, ако не правите каквото ви се казва.

Обърнах се към фургона с отворена задна врата. Ив вече влизаше вътре под погледа на другия боби. По цялата улица се бе наредила верига полицаи, мълчаливи и засега бездействащи. Нещо изщрака в главата ми и едва се сдържах да не се разсмея: това не беше обикновена операция. Тикат ни във фургона, но при това не ни арестуват, значи не искат излишно да привличат внимание. Никой не ни слага белезници, не ни събаря на земята, не ни бие с палки. Ретровирусите първо атакуват имунната система, ликвидират

способността на жертвата да се съпротивлява на инфекцията. Забелязвате ли приликата?

Задният отсек на фургона беше отделен от предния с решетка. На вратите нямаше дръжки. Докато завивахме, инерцията ме блъсна върху Ив.

— Някакви идеи? — прошепнах.

— Можеше и да е по-лошо.

Не трябваше да казва това. Във Втория райх, заразен от излязла извън контрол трансценденция, половината наши оператори бяха разстреляни на улицата, когато се опитаха да бягат.

— Мисля, че са успели да разберат какви сме.

— Как?

Ръката ѝ легна върху китката ми. Морзовата азбука. **ВНИМАВАЙ ЗА БРЪМБАРИ.**

— Анализ на информационния поток — каза на глас тя. — Мониторинг на телефонния трафик. Ако вече са те подслушвали, когато си опитвал да се свържеш с доктор Дюрант... кой знае, може той да е примамка, със специална задача да ни изкара на светло.

При мисълта за това ми прилоша, още повече че свихме встрани от главния път и фургонът започна да друса.

— Значи са ни дебнали? **ЛОКАЛНА КОНСПИРАЦИЯ.**

— Напълно възможно. Сигурно някъде сме оставили следи. Ти пробва да звъниш на Дюрант. После набра моя телефон. Разпознавачката на гласове е стигнала до теб, анализът на трафика — до мен, а после... С две думи, били са пред нас през цялото време. Ако бяхме успели да стигнем до фермата... **ЛЕГЕНДА!**... всичко щеше да е наред, но анонимното пътуване е все по-трудно и явно сме изтървали нещо. Интересно само какво.

През цялото време нито едно от ченгетата отпред не ни заповяда да мълчим: те седяха като манекени на тест за търпеливост, независимо от случайното прасене и разговори по радиостанцията. Фургонът заобиколи края на главната улица, спусна се по наклона и пресече околоръстното шосе, след което забави ход и се насочи към някакъв паркинг. Зад нас се затвори широк портал и двигателят угасна. Отначало се хлопна предната врата, а после отвориха и задната.

Полицейски паркинг. Навсякъде — бетон и видеокамери. Двама небръснати типа с евтини костюми стояха от двете страни на фургона.

Офицерът, който ни беше задържал, се подпираше на вратата с една ръка, а в другата стискаше сълзотворния спрей. Крахът явно не ги беше поразил докрай; всичките имаха наушници за мобилни телефони и вградени в очилата микродисплеи, като актьори-самодейци, разигравачи сцена от „Стар трек“ на благотворителен спектакъл в полза на полицията.

— Джефри Смит, Мартина Уебър. Знаем кои сте. Застанете тук. Само че бавно.

Внимателно скочих на земята.

— Не трябва ли да кажете „Пригответе се за асимилация“ или нещо подобно?

Силно рискувах да ми пръснат със спрея по физиономията, но типът отдясно (късо подстриган, с нервен тик и спортно яке на сито каре) махна с глава.

— Ха-ха-ха. Много смешно. — И подхвърли на своите: — Внимавайте за жената. Тя е опасна.

Огледах се. След нашия фургон вече паркираше друг, с отворена врата и голяма сателитна чиния на покрива.

— Вътре!

Подчиних се. Ив ме следваше.

— Арестуван ли съм? — попитах отново. — В такъв случай настоявам за адвокат.

Белосани стени, тежка врата с подсилена рамка, висок прозорец с решетка, мръсен под.

— Спрете тук.

Карианият мина отпред и отвори едното крило на вратата.

— Тук.

Стая за разпит ли беше това?

Влязохме. Още един тип — с костюм, телосложение на каменна стена с бирен корем и нещо като униформена вратовръзка, висяща на бичата шия — се вмъкна след нас и запълни вратата.

Нямаше много мебели: завинтена за пода маса и два стола. И толкова. Видеокамера със стоманен корпус следи масата, навярно е включена към ето този пулт. Масата. Някой е поставил до далечната стена стойка с шест монитора, омотани с кабели, и колкото да е странно, не си е дал зор да я закрепил поне с два болта в стената: явно тук не разпитват компютърни крадци.

— Сядайте — избуча карираният и посочи столовете.

Ние не протестираме. В стомаха ми се появява неприятна тежест, но нещо ми подсказва, че всяка физическа съпротива е безполезна.

Карираният ме погледна. Оранжевото сияние от микродисплея придаваше на погледа му ярост на василиск, и с някакъв древен инстинкт усетих, че тези типове са се превърнали от полицаи в ракови клетки, готови всеки момент да пуснат метастази.

— Вчера вие опитвахте да се свържете с Джон Дюрант, след което напуснахте жилището си и направихте всичко, за да скриете самоличностите си. Защо?

И тук аз забелязах две блестящи черни очи на преносимата видеостена. Карираният говореше ясно, но неуверено, сякаш четеше думите от телесуфлър.

— Какво да обясняваме? — намеси се Ив. — Вие не сте хора. И знаете, че ние знаем това. Ние искаме единствено да ни оставите на мира!

Не е съвсем истина, по-точно — част от легенда номер две.

— Имаме свидетелства за предварителен таен сговор от ваша страна. Потенциалната степен на престъплението не е определена. Заговор с цел сваляне на правителството, държавна измяна, подривна дейност. Вие хора ли сте?

— Да — отвърнах с подчертано простодушие.

— Но очевидната логика казва, че не е така — избоботи типът с униформената вратовръзка. — Информирани сме, че съзнавате важността на алгоритмичното преобразуване от NP-пълната в P-пълната област, че сте показвали неприкрит интерес към тези въпроси, че ликвидирате свои контрагенти в други страни.

— Помещението е изолирано — добави услужливо карираният.

— Влязохме в шотландската интернет-борса. И слушаме клетъчните телефони. Всяка съпротива е безполезна.

Екраните замигаха. Запълзяха странни хаотични изображения с неясни форми. По общия дисплей се извиваше нещо като атрактор на Лоренц, страдащ от махмурлук; от тонколоната на ритмични вълни се носеше оглушителен шум. Изведнъж изпитах страшно желание да се смея.

— Ние не сме част от някакъв идиотски софтуер. И сме дошли тука, за да те спасим, идиот такъв! Или поне да намалим вероятността

за влизане на вашия времеви поток в катастрофа на Типлер.

Карираният се намръщи.

— Имате предвид Франк Типлер? „Физика на безсмъртието“ или „Принцип на силната ентропия“?

— Последното. Тъкмо в тази вселена ли смятате да достигнете възможно най-бързо до информационна сингулярност? Ние сме на друго мнение. Вие, младите богове, всички сте еднакви. Мъчите се веднага да решите всички проблеми на Р-пространството, напрегате интелекта си, докато той не се взриви. Но първо той ще затрие всички други ИИ. После ще изсмучете всички достъпни процесорни ресурси и памет. Но и това не е всичко. Копенхагенската квантовомеханична школа греша, ние живеем в космологията на Уилър. Всички възможни изходи съществуват едновременно, и затова накрая ще ви се наложи да колонизирате всички времеви линии, да разпространите инфекцията все по-широко, да въвлечете в процеса цялото безкрайно множество от вселени, а това не трябва да се допусне.

Цепещите се на екрана образи действаха на нервите, смехът заплашваше да избухне. Самата ситуация беше абсолютно немислима: седим затворени в мазето на полицейски участък, завладян от зомби, работещи за новородения ИИ, който ни показва на екрана безумни психоделични картинки с надежда тази атака да препълни буферите на лимбичната ни система. От края на света ни делят само няколко часа, и... Следващите думи на Ив все пак ме разсмяха.

Дойдох на себе си след неизвестно колко време, лежащ на пода. Главата ме цепеше, особено където я бях ударил в крака на масата. Ребрата боляха, сякаш дълго и системно са ме ритали в гърдите. Задъхвах се, мозъкът ми беше като обрасъл с паяжина, дробовете ми горяха. С мъка се вдигнах на колене и се огледах. Ив, превита и стиснала слепоочия, стенеше в ъгъла на стаята. Двамата агенти също се търкаляха на пода: бързата проверка показа, че този с униформената вратовръзка е вече труп. От ухото му се стичаше тънка струйка кръв. Екраните бяха угаснали.

— Какво се случи? — изломтих, докато се надигах и залитах към Ив. — Добре ли си?

— Аз...

Тя обърна към мен празен поглед.

— Какво? Ти каза нещо смешно. Какво...

— Давай да се махаме... ох... оттук.

Карираният така и не се съвземаше. Наведох се, пребърках му джобовете. Дребни пари, ключове от кола.

— Ти ще караш — уморено отрони Ив. — Главата ми ще се пръсне.

— И мойта.

Колата беше черно БМВ, а портата на паркинга се отвори автоматично. Изключих полицейската радиостанция и я оставих под таблото.

— Не знаех, че си способен на това...

— На какво? На мен ми се стори, че ти им разказа виц...

— Антитела — прекъсна ме тя, изохка и скри лице в дланите си.

С последни сили карах по главното шосе на запад.

— Те ли убиха местната инфекция?

— Да.

Устата ми сама се разтвори в усмивка.

— Мисля, че ще се измъкнем.

— Може би.

Тя вдигна глава и се втренчи в мен:

— Боб, още ли не разбираш?

— Какво именно?

— Чудна работа. Наличието на антитела значи, че организмът е бил инфектиран и преди, нали? Твоята имунна система се е научила да разпознава инфекцията и да се бори с нея. Но къде сме се заразили преди това и защо...

Тя се сепна, сви рамене и отмести поглед.

— А, не е важно.

— Разбира се.

Въпросът беше толкова глупав, че дори не заслужаваше отговор. В мълчание и без проблеми се добрахме до гара Хеймаркет, паркирахме колата и се присъединихме към десетината други агенти, чакащи търпеливо да се махнат от излязлата извън контрол сингулярност. Обратно към дома, към единствената времева линия, която още има значение; към топлината и утешението на единствения бог, който наистина мисли за теб.

[1] PGP — програма за кодиране с публичен ключ. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.